

Niepełnosprawni wśród nas

20 lat Fundacji CBOS 1997–2017

Od 11 kwietnia 1997 r., od wejścia w życie ustawy z dnia 20 lutego 1997 r. o fundacji Centrum Badania Opinii Społecznej, **CBOS DZIAŁA JAKO FUNDACJA.**

Dwadzieścia lat w życiu politycznym, społecznym i w życiu fundacji to dużo. Wiele się przez ten czas zdarzyło.

CBOS ZREALIZOWAŁ

836

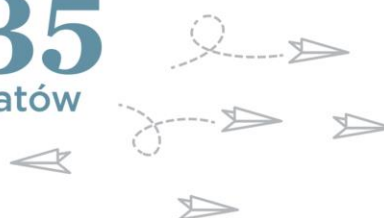
badania

REZULTATY BADAŃ STATUTOWYCH UDOSTĘPNILIŚMY
SPOŁECZEŃSTWU, MEDIOM, INSTYTUCJOM PUBLICZNYM
I ORGANOM PAŃSTWOWYM W POSTACI

3735

komunikatów

PRACOWAŁO DLA NAS

3600

ankieterów

PRZEBADALIŚMY PONAD

1 000 000

respondentów

Naszym czytelnikom, naszym respondentom i sobie życzymy kolejnych lat owocnych i inspirujących badań, upowszechniania płynącej z nich wiedzy o społeczeństwie, a także popularyzacji dorobku fundacji CBOS.

Fundacja Centrum Badania Opinii Społecznej
ul. Świętojerska 5/7, 00-236 Warszawa
e-mail: sekretariat@cbos.pl; info@cbos.pl
<http://www.cbos.pl>
(48 22) 629 35 69

Po dziesięciu latach przerwy powróciliśmy do problematyki osób niepełnosprawnych. W naszym sondażu¹, interesowało nas m.in., jak postrzegane są problemy osób niepełnosprawnych i ich rodzin, kto – jakie instytucje powinny im pomagać, czy wsparcie ze strony państwa jest wystarczające, a także jakie jest nastawienie większości ludzi w naszym kraju do osób niepełnosprawnych.

NIEPEŁNOSPRAWNI W OTOCZENIU BADANYCH

Postrzeganie sytuacji osób niepełnosprawnych zależne jest od stopnia znajomości ich problemów, co jest związane z kontaktami z takimi osobami. Zapytaliśmy więc najpierw o doświadczenia ankietowanych w tym zakresie.

TABELA 1

Czy w swoim otoczeniu stykał(a) się Pan(i) z osobami niepełnosprawnymi?*	Wskazania respondentów według terminów badań				
	1978* N=922	1993* N=1264	2000 N=1057	2007 N=844	2017** N=1016
	w procentach				
Sam jestem osobą niepełnosprawną***	5	7	10	11	10
Mam lub miałe(a)m takie osoby w rodzinie	24	33	31	29	36
Mam lub miałe(a)m takie osoby wśród znajomych, przyjaciół	23	34	43	39	50
Znam takie osoby, ale niezbyt dobrze lub tylko z widzenia	31	40	68	66	74
Nie znam takich osób	17	19	17	21	11

* Badania prof. A. Ostrowskiej realizowane przez Ośrodek Badania Opinii Publicznej na próbie losowej mieszkańców Polski powyżej 16 lat. Badania CBOS obejmują mieszkańców naszego kraju w wieku od 18 lat. Uwaga: odsetki nie sumują się do 100, gdyż respondenci mogli wskazać więcej niż jedną odpowiedź

** We wcześniejszych latach treść pytania brzmiała: Czy w swoim otoczeniu stykał(a) się Pan(i) z inwalidami, osobami niepełnosprawnymi z powodu chorób lub jakiegokolwiek kalectwa?

*** We wcześniejszych latach odpowiedź brzmiała: Sam(a) uważam się za inwalidę, osobę niepełnosprawną

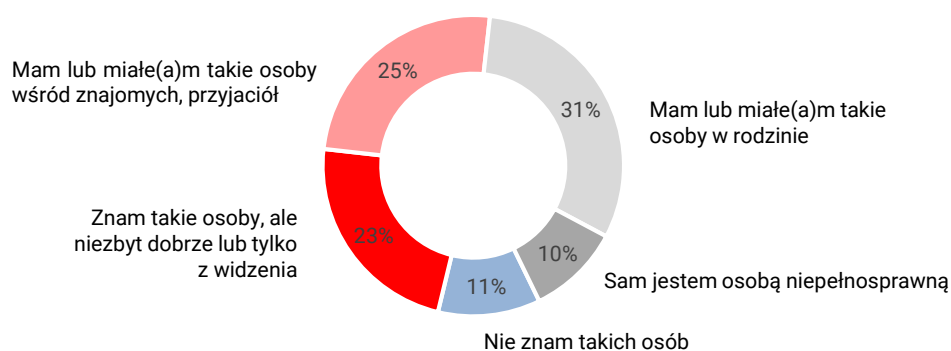
¹ Badanie „Aktualne problemy i wydarzenia” (330) przeprowadzono metodą wywiadów bezpośrednich (face-to-face) wspomaganych komputerowo (CAPI) w dniach 2–12 listopada 2017 roku na liczącej 1016 osób reprezentatywnej próbie losowej dorosłych mieszkańców Polski.

Jedynie co dziesiąty ankietowany (11%) zadeklarował, że nie stykał się z takimi osobami. Nieco częściej są to mieszkańcy największych ponadpółmilionowych miast (14%) oraz wsi (13%), a także badani z wykształceniem zasadniczym zawodowym (14%). Co dziesiąty respondent zadeklarował, że sam jest osobą niepełnosprawną (10%), blisko dwie piąte ma lub miało takie osoby w rodzinie (36%), co drugi (50%) ma lub miał takie osoby wśród znajomych, a zdecydowana większość (74%) zna takie osoby z widzenia. Wśród osób deklarujących, że są niepełnosprawne, ponadprzeciętnie często notujemy niezadowolonych z warunków materialnych swoich gospodarstw domowych (30%), respondentów najstarszych, w wieku 65 lat i więcej (18%), osoby z wykształceniem zasadniczym zawodowym (14%) lub podstawowym czy gimnazjalnym (15%). Porównując wyniki tegoroczne z tymi sprzed dziesięciu lat można mówić o pewnym wzroście odsetka badanych deklarujących znajomość osób niepełnosprawnych. Zmiany te można wiązać m.in. z procesami starzenia się społeczeństwa oraz wydłużaniem się czasu życia.

Na podstawie odpowiedzi na pytania dotyczące znajomości i kontaktów z osobami niepełnosprawnymi stworzony został wskaźnik bliskości kontaktu z osobami niepełnosprawnymi – poprzez uszeregowanie badanych od niemających żadnych z nimi kontaktów do będących niepełnosprawnymi². Okazuje się, że blisko jedna czwarta ankietowanych zna takie osoby tylko z widzenia lub niezbyt dobrze, jedna czwarta ma lub miała takie osoby wśród znajomych czy przyjaciół i może znać inne z widzenia, a blisko co trzecia ma lub miała takie osoby w rodzinie (sama nie będąc osobą niepełnosprawną).

CBOS

RYS. 1. Wskaźnik bliskości kontaktu z osobami niepełnosprawnymi

² Wskaźnik został skonstruowany w taki sposób, że każdemu respondentowi przypisany został najbliższy stopień znajomości z osobami niepełnosprawnymi – jeżeli np. ktoś ma taką osobę w rodzinie oraz w gronie znajomych – wskaźnik informuje, że ma taką osobę w rodzinie.

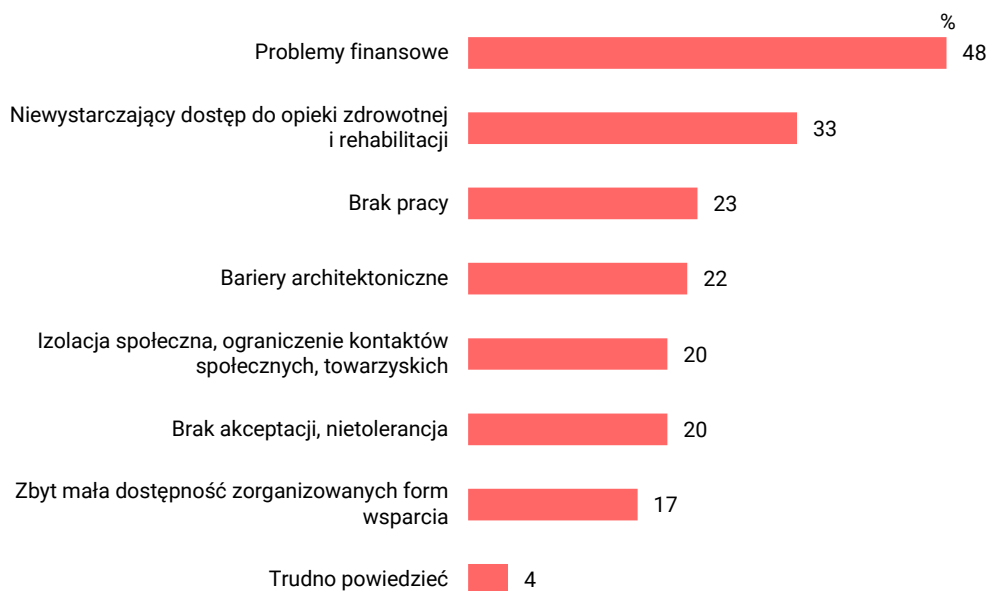
PROBLEMY OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH I ICH RODZIN

Interesowało nas, jak badani postrzegają problemy osób niepełnosprawnych. Poprosiliśmy respondentów o wybranie z przedstawionej listy potencjalnych trudności nie więcej niż dwóch, ich zdaniem, najczęściej dotyczących osoby niepełnosprawnej. Blisko połowa badanych wymieniła w tym kontekście problemy finansowe (48%), a co trzeci (33%) – niewystarczający dostęp do opieki zdrowotnej i rehabilitacji. Więcej niż co czwarty ankietowany do najczęściej występujących problemów, z jakimi mierzą się osoby niepełnosprawne, zalicza brak pracy (23%) oraz bariery architektoniczne (22%), a co piąty – izolację społeczną, ograniczenie kontaktów (20%) oraz brak akceptacji i nietolerancję (20%). Niewiele mniej ankietowanych wskazywało na zbyt małą dostępność zorganizowanych form wsparcia (17%).

Osoby niepełnosprawne biorące udział w badaniu częściej niż pozostałe do głównych problemów osób niepełnosprawnych zaliczały trudności finansowe oraz niewystarczający dostęp do opieki zdrowotnej i rehabilitacji.

CBOS

RYS. 2. Jak Pan(i) sądzi, z jakimi problemami borykają się najczęściej osoby niepełnosprawne?

Procenty nie sumują się do 100, gdyż respondenci mogli wybrać maksymalnie dwie odpowiedzi

Interesował nas również szerszy kontekst postrzegania sytuacji osób niepełnosprawnych. Zapytaliśmy, z jakimi problemami, zdaniem badanych, borykają się rodziny osób niepełnosprawnych. W tym przypadku również najczęściej wymieniane były problemy finansowe (52%), a w drugiej kolejności trudności w pogodzeniu pracy zarobkowej z opieką nad niepełnosprawnym członkiem

rodziny (44%). Relatywnie często wśród trudności rodzin osób niepełnosprawnych wymieniane były: wypalenie, przemoc, brak sił (29%) oraz niewystarczający dostęp do opieki zdrowotnej i rehabilitacji (25%). Co siódmy ankietowany do najczęściej występujących problemów rodzin osób niepełnosprawnych zalicza zbyt małą dostępność zorganizowanych form wsparcia (15%). Pozostałe kwestie – konflikty w rodzinie i izolacja społeczna – wymieniane były rzadziej (odpowiednio 8% i 7%). Badani, którzy sami są niepełnosprawni bądź też mają w swoim gospodarstwie domowym takie osoby, trochę częściej niż pozostałe do głównych problemów rodzin zaliczały trudności finansowe, niewystarczający dostęp do opieki zdrowotnej i rehabilitacji oraz zbyt małą dostępność zorganizowanych form wsparcia.

CBOS

RYS. 3. Jak Pan(i) sądzi, z jakimi problemami borykają się najczęściej rodziny osób niepełnosprawnych?

Procenty nie sumują się do 100, gdyż respondenci mogli wybrać maksymalnie dwie odpowiedzi

KTO POMAGA, A KTO POWINIEN POMAGAĆ OSOBOM NIEPEŁNOSPRAWNYM?

Zapytaliśmy ankietowanych, którzy sami siebie zaliczyli do osób niepełnosprawnych, kto przede wszystkim ich wspiera, pomaga im w codziennych sprawach. Warto zaznaczyć, iż 6% osób niepełnosprawnych zadeklarowało, że w ogóle nie potrzebuje pomocy. Niemal wszystkim (90%) pomaga najbliższa rodzina. Co ósmemu pomagają przyjaciele, znajomi (12%), co dwunastemu – pomoc społeczna (8%) i zbliżony odsetek może liczyć na wsparcie sąsiadów (7%). Relatywnie niewielu

korzysta z odpłatnej pomocy (4%), wsparcia dalszej rodziny (3%), fundacji, organizacji pozarządowych (3%), wolontariuszy (1%) lub kogoś innego (3%).

CBOS

RYS. 4. Kto przede wszystkim pomaga Panu(i), wspomaga Pana(ią) w codziennych sprawach? (N=101)

Procenty nie sumują się do 100, gdyż respondenci mogli wskazać dowolną liczbę odpowiedzi

Podobne pytanie zadaliśmy badanym, którzy mają bądź mieli osoby niepełnosprawne w swojej rodzinie lub wśród znajomych i przyjaciół. Tak samo jak w przypadku wcześniejszego pytania, najczęściej w tym kontekście wymieniana była najbliższa rodzina (90%), relatywnie często – przyjaciele, znajomi (24%), pomoc społeczna (23%), a trochę rzadziej sąsiedzi (16%), organizacje pozarządowe (13%), dalsza rodzina (12%) oraz wolontariusze (11%) – zob. rys. 5.

RYS. 5. Kto przede wszystkim pomaga(ł) znanej(ym) Panu(i) osobom niepełnosprawnej(ym), wspomaga(ł) ją(je) w codziennych sprawach? (N=646)

Procenty nie sumują się do 100, gdyż respondenci mogli wskazać dowolną liczbę odpowiedzi

Interesowało nas również, kto, zdaniem badanych, poza najbliższą rodziną, powinien pomagać osobom niepełnosprawnym. W odczuciu respondentów, takiego wsparcia powinna udzielać przede wszystkim pomoc społeczna (73%), w następnej kolejności organizacje pozarządowe (45%), wolontariusze (33%) oraz dalsza rodzina (27%). Porównując stan faktyczny z oczekiwanym można zauważyć, że wśród postulowanych rozwiązań znacznie częściej wymieniana jest pomoc społeczna (73% wobec 23%), fundacje, organizacje pozarządowe (45% wobec 13%), wolontariusze (33% wobec 11%), a także dalsza rodzina (27% wobec 12%). Należy jednak pamiętać, że te pytania były nieco inaczej sformułowane – w przypadku stanu faktycznego respondenci mogli wybrać wszystkie pasujące odpowiedzi, zaś w przypadku postulowanych rozwiązań – maksymalnie trzy.

RYS. 6. Kto przede wszystkim, poza najbliższą rodziną, Pana(i) zdaniem, powinien pomagać osobom niepełnosprawnym, wspomagać je w codziennych sprawach?

Procenty nie sumują się do 100, gdyż respondenci mogli wskazać maksymalnie trzy odpowiedzi

GOTOWOŚĆ NIESIENIA POMOCY OSOBOM NIEPEŁNOSPRAWNYM

Interesowało nas również, jaka jest wśród badanych gotowość niesienia pomocy osobom ciężko chorym i niepełnosprawnym mieszkającym w sąsiedztwie. Chęć pomagania zadeklarowało 73% respondentów, a 5% ankietowanych już w takiej pomocy uczestniczy. W ciągu ostatnich dziesięciu lat wzrósł odsetek badanych deklarujących chęć niesienia pomocy potrzebującym (z 65% do 73%), a zmniejszył się odsetek osób niemających zdania na ten temat (z 9% do 3%).

Chęć niesienia pomocy częściej niż pozostali deklarowali mieszkańcy małych miast (do 20 tys. mieszkańców), ankietowani poniżej 65 roku życia, absolwenci wyższych uczelni oraz zadowoleni z warunków materialnych swoich gospodarstw domowych. Gotowość do niesienia pomocy chorym i potrzebującym koresponduje z poziomem religijności mierzonym częstością uczestniczenia w praktykach religijnych. Częściej gotowość taką wyrażają ankietowani bardziej religijni.

TABELA 2

Gdyby powstała na przykład wśród Pana(i) sąsiadów inicjatywa nieodpłatnego pomagania, wyręczenia osoby ciężko chorej lub niepełnosprawnej w codziennych sprawach życiowych (zakupy, pomoc w domu, drobne naprawy itp.), to czy miał(a)by Pan(i) czas i chęci na udział w takiej opiece czy też nie?	Wskazania respondentów według terminów badań			
	1993* N=1264	2000 N=1057	2007 N=844	2017 N=1016
	w procentach			
Już uczestniczę w podobnej opiece	8	6	6	5
Tak	40	36	36	37
Raczej tak	37	33	29	36
Raczej nie	7	11	11	10
Nie	4	8	9	10
Trudno powiedzieć	3	6	9	3

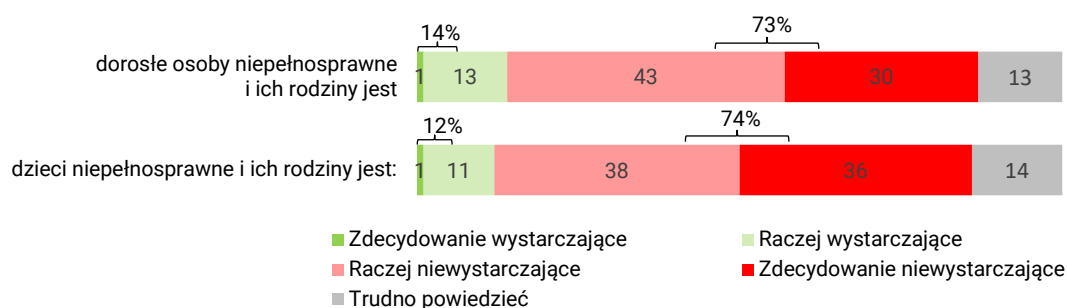
* Badania prof. A. Ostrowskiej realizowane przez Ośrodek Badania Opinii Publicznej na próbie losowej mieszkańców Polski powyżej 16 lat. Badania CBOS obejmują mieszkańców naszego kraju w wieku od 18 lat

CZY WSPARCIE OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH ZE STRONY PAŃSTWA JEST WYSTARCZAJĄCE?

Zdecydowana większość ankietowanych uważa, że wsparcie, jakie obecnie otrzymują od państwa osoby niepełnosprawne i ich rodziny, jest niewystarczające – opinie te dotyczą zarówno wsparcia rodzin dzieci niepełnosprawnych, jak dorosłych osób niepełnosprawnych. Przekonanie o niedostatecznym wsparciu osób niepełnosprawnych i ich rodzin częściej niż pozostali wyrażają badani z wyższym wykształceniem, ankietowani w wieku 25–34 lata, częściej kobiety niż mężczyźni. Uwzględniając natomiast kwestie światopoglądowe, można zauważyć, że częściej taką opinię wyrażają ankietowani o lewicowych i centrowych poglądach politycznych, niż respondenci identyfikujący się z prawicą bądź ci o niesprecyzowanych poglądach politycznych.

CBOS

RYS. 7. Czy uważa Pan(i), że wsparcie, które obecnie otrzymują od państwa ... jest:

STOSUNEK DO OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH

Ponad połowa badanych uważa, że większość ludzi w naszym kraju ma dobry stosunek do osób niepełnosprawnych (60%), co trzeci jest przeciwnego zdania (35%), a jedynie nieliczni nie mają wyrobionej opinii na ten temat (5%). Porównując wyniki tegoroczne z tymi sprzed dziesięciu lat można mówić o poprawie nastawienia społeczeństwa wobec osób niepełnosprawnych. Interpretując te dane zastrzec jednak należy, że pewnej zmianie uległa treść pytania – wcześniej pytaliśmy o stosunek do inwalidów, a obecnie do osób niepełnosprawnych. Porównywalność wyników jest więc ograniczona.

TABELA 3

Jaki jest, Pana(i) zdaniem, stosunek większości ludzi w naszym kraju do osób niepełnosprawnych?	Wskazania respondentów według terminów badań			
	1993* N=1264	2000 N=1054**	2007 N=844**	2017 N=1016
	w procentach			
Bardzo dobry	1	3	2	5
Dosyć dobry	38	43	43	55
Raczej niedobry	37	32	37	27
Zły, niewłaściwy	15	15	11	8
Trudno powiedzieć	9	7	8	5

* Badania prof. A. Ostrowskiej realizowane przez Ośrodek Badania Opinii Publicznej na próbie losowej mieszkańców Polski powyżej 16 lat. Badania CBOS obejmują mieszkańców naszego kraju w wieku od 18 lat

** Do roku 2007 treść pytania była nieco inna: Jaki jest, Pana(i) zdaniem, stosunek większości ludzi w naszym kraju do inwalidów?

Opinie na ten temat w dużym stopniu zależą od znajomości osób niepełnosprawnych, dystansu dzielącego nas od nich – im mniejszy dystans, tym bardziej krytyczne oceny.

Jedynie co piąty respondent nieznający osób niepełnosprawnych (22%) uważa, że stosunek większości ludzi w naszym kraju do niepełnosprawnych jest niewłaściwy, podczas gdy same osoby niepełnosprawne dwukrotnie częściej (44%) są takiego zdania. Zaznaczyć jednak należy, że pomimo, iż osoby niepełnosprawne najbardziej krytycznie postrzegają ten stosunek, to jednak ponad połowa z nich (53%) ocenia go pozytywnie.

TABELA 4

Wskaźnik bliskości kontaktu z osobami niepełnosprawnymi	Jaki jest, Pana(i) zdaniem, stosunek większości ludzi w naszym kraju do osób niepełnosprawnych?		
	Dobry	Zły	Trudno powiedzieć
Nie znam takich osób	68	22	11
Znam takie osoby, ale niezbyt dobrze lub tylko z widzenia	62	33	5
Mam lub miałe(a)m takie osoby wśród znajomych, przyjaciół	59	36	5
Mam lub miałe(a)m takie osoby w rodzinie	59	37	4
Sam jestem osobą niepełnosprawną	53	44	3

Poza stopniem znajomości osób niepełnosprawnych istotne znaczenie w tym kontekście odgrywają również inne czynniki, takie jak płeć, miejsce zamieszkania, położenie materialne, wykształcenie oraz kwestie światopoglądowe. Częściej o niewłaściwym nastawieniu wobec osób niepełnosprawnych mówią kobiety niż mężczyźni, mieszkańcy dużych miast od 100 tys. do 500 tys. mieszkańców, respondenci z wykształceniem zasadniczym zawodowym oraz badani znajdujący się w najtrudniejszym położeniu materialnym. Uwzględniając natomiast poglądy polityczne – można zauważyć, że wyraźnie częściej niewłaściwe traktowanie osób niepełnosprawnych dostrzegają ankietowani identyfikujący się z lewicą niż ci o poglądach prawicowych.

Ogromna większość Polaków zna osoby niepełnosprawne przynajmniej z widzenia. Do najczęściej występujących problemów osób niepełnosprawnych badani zaliczają trudności finansowe oraz niewystarczający dostęp do opieki zdrowotnej i rehabilitacji, a do problemów rodzin osób niepełnosprawnych – dodatkowo, poza kwestiami finansowymi, trudności w pogodzeniu pracy zarobkowej z opieką nad niepełnosprawnym członkiem rodziny. Zdecydowana większość ankietowanych uważa, że wsparcie, jakie obecnie otrzymują od państwa osoby niepełnosprawne – zarówno dzieci, jak i dorośli – i ich rodziny, jest niewystarczające.

Wprawdzie większość badanych uważa, że nastawienie społeczeństwa wobec osób niepełnosprawnych jest właściwe, jednak co trzeci jest przeciwnego zdania, a co szczególnie istotne – im lepszy wgląd w sytuację osób niepełnosprawnych, tym większy krytycyzm w ocenach tego nastawienia.

Opracowała

Małgorzata Omyła-Rudzka

TABELA 1

		Wskaźnik bliskości kontaktu z osobami niepełnosprawnymi					Liczba osób
		Sam jestem osobą niepełnosprawną	Mam lub miałam takie osoby w rodzinie	Mam lub miałam takie osoby wśród znajomych, przyjaciół	Znam takie osoby, ale niezbyt dobrze lub tylko z widzenia	Nie znam takich osób	
		%	%	%	%	%	
Ogółem		10	31	25	23	11	1016
Płeć	Mężczyźni	11	27	26	24	12	479
	Kobiety	9	33	25	22	10	537
Wiek	18–24 lata	1	25	29	37	8	78
	25–34	5	30	28	26	11	197
	35–44	5	29	33	25	8	189
	45–54	8	40	23	21	8	153
	55–64	16	33	20	20	11	185
	65 lat i więcej	18	27	20	18	17	214
Miejsce zamieszkania	Wieś	11	31	26	19	13	405
	Miasto do 19 999	11	31	25	26	8	140
	20 000 – 99 999	11	38	20	21	9	220
	100 000 – 499 999	9	24	32	28	8	152
	500 000 i więcej mieszk.	6	22	24	33	14	99
Wykształcenie	Podstawowe / gimnazjalne	15	34	20	20	12	192
	Zasadnicze zawodowe	14	26	23	22	14	249
	Średnie	8	33	25	23	11	310
	Wyższe	5	31	31	26	7	266
Grupa społeczna i zawodowa	Kadra kier., spec. z wyższym wyksz.	1	28	34	30	7	110
	Średni personel, technicy	3	49	27	19	3	29
	Pracownicy adm.-biurowi	8	33	25	25	9	80
	Pracownicy usług	5	33	27	30	6	55
	Robotnicy wykwalifikowani	3	27	30	25	14	119
	Robotnicy niewykwalifik.	13	36	29	12	10	45
	Rolnicy	2	41	23	29	5	49
	Pracujący na własny rach.	1	34	38	23	4	52
	Bezrobotni	9	19	21	25	26	31
	Emeryci	13	29	21	19	17	262
	Renciści	68	12	7	8	5	59
	Uczniowie i studenci		19	30	49	2	40
	Pracuje w:	Gospodynie domowe i inni	3	44	23	19	11
inst. państw., publicznej		3	39	29	24	4	146
spółce właścicieli prywatnych i państwa		6	30	27	28	9	72
sekt. pryw. poza rolnict.		5	28	32	24	11	273
prywatnym gosp. rolnym		2	46	20	27	4	55
Dochody na jedną osobę	Do 649 zł	13	37	18	18	14	73
	Od 650 zł do 999 zł	11	33	27	23	5	137
	Od 1000 zł do 1399 zł	14	31	26	19	9	185
	Od 1400 zł do 1999 zł	10	33	24	24	10	167
	2000 zł i więcej	6	29	28	26	10	208
Ocena własnych war. mater.	Złe	30	30	22	7	12	70
	Średnie	14	33	22	22	9	388
	Dobre	5	29	28	26	12	558
Udział w prakt. religijnych	Kilka razy w tygodniu	13	16	40	20	11	58
	Raz w tygodniu	9	33	26	22	10	441
	1–2 razy w miesiącu	12	29	23	25	11	158
	Kilka razy w roku	8	35	23	22	12	227
	W ogóle nie uczestniczy	14	24	22	29	11	125
Poglądy polityczne	Lewica	8	27	29	26	10	183
	Centrum	6	34	29	22	9	275
	Prawica	14	30	24	24	8	347
	Trudno powiedzieć	12	31	18	21	18	198

TABELA 2

		Gdyby powstała na przykład wśród Pana(i) sąsiadów inicjatywa nieodpłatnego pomagania, wyręczenia osoby ciężko chorej lub niepełnosprawnej w codziennych sprawach życiowych (zakupy, pomoc w domu, drobne naprawy itp.), to czy miał(a)by Pan(i) czas i chęci na udział w takiej opiece czy też nie?				Liczba osób
		Już uczestniczę w podobnej opiece	Tak	Nie	Trudno powiedzieć	
		%	%	%	%	
Ogółem		5	73	20	3	1016
Płeć	Mężczyźni	4	71	21	4	479
	Kobiety	5	75	18	2	537
Wiek	18–24 lata	2	79	16	4	78
	25–34	2	75	21	3	197
	35–44	5	79	12	4	189
	45–54	8	77	14	1	153
	55–64	5	74	17	4	185
	65 lat i więcej	5	60	32	3	214
Miejsce zamieszkania	Wieś	3	72	21	4	405
	Miasto do 19 999	7	79	13	1	140
	20 000 – 99 999	7	72	18	3	220
	100 000 – 499 999	4	73	21	2	152
	500 000 i więcej mieszk.	3	69	27	1	99
Wykształcenie	Podstawowe / gimnazjalne	4	66	25	6	192
	Zasadnicze zawodowe	4	74	20	2	249
	Średnie	7	72	19	2	310
	Wyższe	3	78	16	3	266
Grupa społeczna i zawodowa	Kadra kier., spec. z wyższym wyksz.	3	78	16	2	110
	Średni personel, technicy	3	84	10	3	29
	Pracownicy adm.-biurowi	4	81	14	2	80
	Pracownicy usług	1	81	18		55
	Robotnicy wykwalifikowani	3	78	17	2	119
	Robotnicy niewykwalifik.	6	70	21	4	45
	Rolnicy	2	81	17		49
	Pracujący na własny rach.	7	70	18	5	52
	Bezrobotni	4	81	6	9	31
	Emeryci	6	65	26	3	262
	Renciści	3	55	39	3	59
	Uczniowie i studenci	3	76	15	5	40
	Gospodynie domowe i inni	9	73	14	4	84
	Pracuje w:	inst. państw., publicznej	3	84	10	2
spółce właścicieli prywatnych i państwa		2	83	15		72
sekt. pryw. poza rolnict.		5	72	21	3	273
prywatnym gosp. rolnym		4	77	19		55
Dochody na jedną osobę	Do 649 zł	11	76	13	1	73
	Od 650 zł do 999 zł	5	76	17	2	137
	Od 1000 zł do 1399 zł	3	76	18	4	185
	Od 1400 zł do 1999 zł	6	68	23	3	167
	2000 zł i więcej	6	74	18	1	208
Ocena własnych war. mater.	Złe	6	65	24	4	70
	Średnie	5	71	21	3	388
	Dobre	4	75	18	3	558
Udział w prakt. religijnych	Kilka razy w tygodniu	10	82	6	2	58
	Raz w tygodniu	5	74	18	3	441
	1–2 razy w miesiącu	2	74	22	2	158
	Kilka razy w roku	5	71	20	4	227
	W ogóle nie uczestniczy	3	69	27	2	125
Poglądy polityczne	Lewica	4	75	19	2	183
	Centrum	6	73	20	1	275
	Prawica	5	71	20	4	347
	Trudno powiedzieć	3	74	19	5	198

TABELA 3

		Czy uważa Pan(i), że wsparcie które obecnie otrzymują od państwa dorośle osoby niepełnosprawne i ich rodziny jest:			Liczba osób
		wystarczające	niewystarczające	Trudno powiedzieć	
		%	%	%	
Ogółem		14	73	13	1013
Płeć	Mężczyźni	15	69	16	478
	Kobiety	13	77	10	536
Wiek	18–24 lata	19	64	17	78
	25–34	10	81	9	197
	35–44	12	74	14	189
	45–54	13	78	10	153
	55–64	13	74	13	184
	65 lat i więcej	20	64	17	213
Miejsce zamieszkania	Wieś	19	67	14	405
	Miasto do 19 999	11	77	12	140
	20 000 – 99 999	11	78	11	218
	100 000 – 499 999	11	77	12	151
	500 000 i więcej mieszk.	10	72	18	99
Wykształcenie	Podstawowe / gimnazjalne	22	65	13	190
	Zasadnicze zawodowe	17	69	15	249
	Średnie	12	75	13	309
	Wyższe	9	79	12	266
Grupa społeczna i zawodowa	Kadra kier., spec. z wyższym wyksz.	10	75	14	110
	Średni personel, technicy	11	81	8	29
	Pracownicy adm.-biurowi	8	86	6	80
	Pracownicy usług	18	73	9	55
	Robotnicy wykwalifikowani	8	81	11	119
	Robotnicy niewykwalifik.	20	57	23	45
	Rolnicy	24	62	14	49
	Pracujący na własny rach.	17	64	19	52
	Bezrobotni	18	67	15	31
	Emeryci	16	66	18	260
	Renciści	14	78	8	58
	Uczniowie i studenci	17	73	10	40
	Gospodynie domowe i inni	13	84	3	84
Pracuje w:	inst. państw., publicznej	13	78	8	146
	spółce właścicieli prywatnych i państwa	6	83	11	72
	sekt. pryw. poza rolnict.	12	73	15	273
	prywatnym gosp. rolnym	26	63	12	55
Dochody na jedną osobę	Do 649 zł	22	66	12	73
	Od 650 zł do 999 zł	18	72	9	137
	Od 1000 zł do 1399 zł	13	71	16	185
	Od 1400 zł do 1999 zł	10	82	8	166
	2000 zł i więcej	13	71	16	208
Ocena własnych war. mater.	Złe	10	78	11	70
	Średnie	14	74	12	388
	Dobre	15	72	14	556
Udział w prakt. religijnych	Kilka razy w tygodniu	20	66	14	57
	Raz w tygodniu	19	67	14	441
	1–2 razy w miesiącu	12	79	10	158
	Kilka razy w roku	8	83	9	227
	W ogóle nie uczestniczy	7	74	19	124
Poglądy polityczne	Lewica	10	80	10	183
	Centrum	11	79	10	275
	Prawica	19	67	14	346
	Trudno powiedzieć	14	68	18	197

TABELA 4

		Czy uważa Pan(i), że wsparcie które obecnie otrzymują od państwa dzieci niepełnosprawne i ich rodziny jest:			Liczba osób	
		wystarczające	niewystarczające	Trudno powiedzieć		
		%	%	%		
Ogółem		12	74	14	1015	
Płeć	Mężczyźni	12	70	18	479	
	Kobiety	12	77	11	536	
Wiek	18–24 lata	14	65	22	78	
	25–34	8	82	10	197	
	35–44	10	78	12	189	
	45–54	12	78	10	153	
	55–64	10	73	17	184	
	65 lat i więcej	18	63	19	214	
Miejsce zamieszkania	Wieś	15	71	14	405	
	Miasto do 19 999	8	78	14	140	
	20 000 – 99 999	10	75	15	220	
	100 000 – 499 999	9	79	13	151	
Wykształcenie	500 000 i więcej mieszk.	13	70	17	99	
	Podstawowe / gimnazjalne	18	67	15	192	
	Zasadnicze zawodowe	12	73	14	249	
	Średnie	10	73	17	309	
Grupa społeczna i zawodowa	Wyższe	10	80	11	266	
	Kadra kier., spec. z wyższym wyksz.	11	77	11	110	
	Średni personel, technicy	11	76	13	29	
	Pracownicy adm.-biurowi	7	84	9	80	
	Pracownicy usług	12	77	12	55	
	Robotnicy wykwalifikowani	9	75	17	119	
	Robotnicy niewykwalifik.	12	76	12	45	
	Rolnicy	14	76	10	49	
	Pracujący na własny rach.	14	65	22	52	
	Bezrobotni	17	65	18	31	
	Emeryci	14	68	18	262	
	Renciści	14	67	19	58	
	Uczniowie i studenci	12	72	16	40	
	Gospodynie domowe i inni	10	84	6	84	
	Pracuje w:	inst. państw., publicznej	10	79	10	146
		spółce właścicieli prywatnych i państwa	3	81	15	72
sekt. pryw. poza rolnict.		13	71	15	273	
prywatnym gosp. rolnym		13	78	9	55	
Dochody na jedną osobę	Do 649 zł	16	73	11	73	
	Od 650 zł do 999 zł	15	73	12	137	
	Od 1000 zł do 1399 zł	11	75	15	185	
	Od 1400 zł do 1999 zł	12	76	12	166	
	2000 zł i więcej	10	73	17	208	
Ocena własnych war. mater.	Złe	11	77	12	70	
	Średnie	12	74	15	388	
	Dobre	12	73	15	557	
Udział w prakt. religijnych	Kilka razy w tygodniu	18	62	20	57	
	Raz w tygodniu	13	72	15	441	
	1–2 razy w miesiącu	12	76	11	158	
	Kilka razy w roku	8	80	12	227	
	W ogóle nie uczestniczy	8	75	17	125	
Poglądy polityczne	Lewica	8	84	8	183	
	Centrum	9	80	12	275	
	Prawica	15	69	16	347	
	Trudno powiedzieć	15	65	21	197	

TABELA 5

		Jaki jest Pana(i) zdaniem, stosunek większości ludzi w naszym kraju do osób niepełnosprawnych?			Liczba osób
		Dobry	Zły	Trudno powiedzieć	
		%	%	%	
Ogółem		60	35	5	1016
Płeć	Mężczyźni	66	28	5	479
	Kobiety	54	41	5	537
Wiek	18–24 lata	67	30	4	78
	25–34	68	27	5	197
	35–44	59	36	5	189
	45–54	56	42	2	153
	55–64	54	41	5	185
	65 lat i więcej	59	33	8	214
Miejsce zamieszkania	Wieś	62	33	6	405
	Miasto do 19 999	58	37	6	140
	20 000 – 99 999	56	36	8	220
	100 000 – 499 999	55	43	2	152
Wykształcenie	500 000 i więcej mieszk.	71	26	2	99
	Podstawowe / gimnazjalne	57	36	7	192
	Zasadnicze zawodowe	52	43	5	249
	Średnie	63	33	4	310
Grupa społeczna i zawodowa	Wyższe	67	29	4	266
	Kadra kier., spec. z wyższym wyksz.	65	30	5	110
	Średni personel, technicy	68	32		29
	Pracownicy adm.-biurowi	66	32	2	80
	Pracownicy usług	58	39	3	55
	Robotnicy wykwalifikowani	69	24	7	119
	Robotnicy niewykwalifik.	61	33	5	45
	Rolnicy	59	39	2	49
	Pracujący na własny rach.	67	25	7	52
	Bezrobotni	40	55	5	31
	Emeryci	61	31	8	262
	Renciści	42	54	3	59
	Uczniowie i studenci	83	17		40
	Gospodynie domowe i inni	35	60	5	84
Pracuje w:	inst. państw., publicznej	72	26	3	146
	spółce właścicieli prywatnych i państwa	54	40	6	72
	sekt. pryw. poza rolnict.	66	29	5	273
	prywatnym gosp. rolnym	59	37	4	55
Dochody na jedną osobę	Do 649 zł	48	51	1	73
	Od 650 zł do 999 zł	58	34	8	137
	Od 1000 zł do 1399 zł	58	37	5	185
	Od 1400 zł do 1999 zł	59	37	5	167
	2000 zł i więcej	64	33	3	208
Ocena własnych war. mater.	Złe	49	47	5	70
	Średnie	61	34	5	388
	Dobre	61	34	5	558
Udział w prakt. religijnych	Kilka razy w tygodniu	64	31	5	58
	Raz w tygodniu	63	33	4	441
	1–2 razy w miesiącu	61	34	5	158
	Kilka razy w roku	53	41	6	227
	W ogóle nie uczestniczy	59	35	6	125
Poglądy polityczne	Lewica	53	44	3	183
	Centrum	55	41	4	275
	Prawica	68	25	7	347
	Trudno powiedzieć	57	36	7	198